

Baraté Edina - Béres Orsolya - Farkas Péter– Székely András

Szociológiai kutatás a külhoni magyar családok körében

Betekintő: A tanulmány legfontosabb megállapításai

Erdélyben, a Felvidéken, a Kárpátalján és a Vajdaságban az átlagos gyerekszám a gyermekkel rendelkezők között 1,8 volt.

A gyerekszám átlaga a legalacsonyabb végzettségűek esetében volt a legmagasabb, viszont a diplomások mindjárt ezután következtek.

A tervezett gyermekek átlagos száma a felsőfokú végzettségűek esetében volt a legmagasabb. Az ideális gyerekszám körükben meghaladta a 2,1-es átlagot.

A gyermektelenek a gyermekvállaláshoz a stabil, kielégítő párkapcsolatot, a munkahelyet és a megfelelő lakáskörülményeket tartották a legfontosabbnak.

A határon túli nagyrégiókban a gyermekvállalással kapcsolatos attitűdök általában hasonlóak a hazai, közép-európai tendenciához.

A tradicionális felfogás inkább Kárpátaljára és Erdélyre jellemző, míg a kevésbé tradicionális a Felvidékre és a Vajdaságra.

Bevezető

A Nemzetpolitikai Kutatóintézet (NPKI) és a Kopp Mária Intézet a Népesedésért és a Családokért (KINCS) 2018-ban a Külhoni Családok Éve program keretében kérdőíves felmérést végzett négy magyar külhoni nagyrégióban, Kárpátalján, Vajdaságban, Felvidéken és Erdélyben. A kérdőíves kutatás összesen 2600 (Erdély 1300 fő, Felvidék 500 fő, Kárpátalja 400 fő, Vajdaság 400 fő), 18-49 év közötti személyek megkeresésével zajlott, akiket párkapcsolati és családi helyzetükkel kapcsolatban, továbbá családtervezési és gyermekvállalási hajlandóságairól is kérdeztünk. A felmérés célja a párkapcsolatokkal, kiemelten a házassággal, a legelterjedtebb családformákkal, továbbá a gyermekvállalással kapcsolatos attitűdök felmérése volt. Az alábbi áttekintés a kérdőív Családtervezéssel és gyermekvállalással kapcsolatos kérdéseire adott válaszok feldolgozását mutatja be.

A tanulmány teljes változata a Kisebbségi Szemlében olvasható.

Családtervezés és gyermekvállalás

Gyermekvállalás

A gyermekvállalás jövőbeli elgondolásának mértékét a szociológiában, illetve a demográfiában több kérdéssel is méri, kezdve a gyermekvállalási életkorral. Ezzel kapcsolatban a kérdőívünkben három kérdés szerepelt: hány éves korban a legjobb gyermeket vállalni, a tervezett hány éves volt, amikor első gyermeke született, és hány éves korig vállalna gyermeket. A teljes mintában a nők számára megjelölt legjobb életkor a gyermekvállaláshoz átlagosan 25,5 év, Kárpátalján 24,5, Felvidéken pedig 26,2 év. A megkérdezettek a férfiak életkorát 28,4 évben jelölték meg átlagosan. A nők átlagosan magasabb, a férfiak pedig alacsonyabb átlagéletkort jelöltnek meg, de az eltérés csekély.

1. táblázat: Hány éves korban a legjobb gyermeket vállalni? ⁸

Ország	Átlagos életkor (év)	Válaszadók száma (fő)	A válaszadók aránya a kérdezettek %-ában
Nők			
Románia/Erdély	25,4	1212	50,5%
Szlovákia/Felvidék	26,2	457	19,0%
Szerbia/Vajdaság	25,9	353	14,7%
Ukrajna/Kárpátalja	24,5	378	15,7%
Összesen	25,5	2400	100,0%
Férfiak			
Románia/Erdély	28,1	1210	50,4%
Szlovákia/Felvidék	29,5	456	19,0%
Szerbia/Vajdaság	28,8	356	14,8%
Ukrajna/Kárpátalja	27,4	379	15,8%
Összesen	28,4	2401	100,0%

Érdekesség, hogy arra a kérdésre viszont, hogy hány éves volt, amikor az első gyermeke megszületett, a gyermekes nők átlagosan 24,1 a gyermekes férfiak 26,8 évet mondtak (2. táblázat), tehát az első gyermek vállalásának ideális életkorát mind a férfiak, mind a nők későbbre teszik, mint ahogy a gyermekük ténylegesen megszületett.

⁸Az összesen válaszadót tekintve. A kérdezettek száma a mintában 2585 fő volt, ez azonban kérdésenként eltérő az adott kérdésre válaszadók szerint.

1. táblázat: Hány éves korban a legjobb gyermeket vállalni?
 Érdekeség, hogy arra a kérdésre viszont, hogy hány éves volt, amikor az első gyermeke megszületett, a gyermekes nők átlagosan 24,1 a gyerme-

kes férfiak 26,8 évet mondtak (2. táblázat), tehát az első gyermek vállalásának ideális életkorát mind a férfiak, mind a nők későbbre teszik, mint ahogy a gyermekük ténylegesen megszületett.

2. táblázat: A válaszadó életkora első gyermeke születésekor ⁹

Ország	Összesen		Nők		Férfiak	
	Átlagos életkor (év)	Válaszadók száma (fő)	Átlagos életkor (év)	Válaszadók száma (fő)	Átlagos életkor (év)	Válaszadók száma (fő)
Románia/Erdély	25,6	728	24,3	414	27,3	314
Szlovákia/Felvidék	25,3	266	24,5	158	26,4	103
Szerbia/Vajdaság	26,2	189	24,9	112	28,1	77
Ukrajna/Kárpátalja	23,6	257	22,2	137	25,2	120
Összesen	25,3	1440	24,1	821	26,8	614

A nemek közti különbségek hasonlóképpen jelennek meg abban a kérdésben is, hogy a megkérdezett hány éves koráig vállalna gyermeket. A teljes mintában 37,9 év a megjelölt átlagéletkor, nők esetében 36,3, férfiaknál 39,6 év (3. táblázat).

Megjegyezzük, hogy valamennyi megkérdezett figyelembe véve, 41 és 50 év közötti korban 434 fő vállalkozna gyermekvállalásra, sőt, efölötti életkort is megadtak a válaszadók.

3. táblázat: Hány éves koráig vállalna gyermeket?

Ország	Összesen		Nők		Férfiak	
	Átlagos életkor (év)	Válaszadók száma (fő)	Átlagos életkor (év)	Válaszadók száma (fő)	Átlagos életkor (év)	Válaszadók száma (fő)
Románia/Erdély	37,3	1081	36,0	547	38,7	533
Szlovákia/Felvidék	38,9	433	37,0	216	40,8	209
Szerbia/Vajdaság	38,1	327	36,3	174	40,1	153
Ukrajna/Kárpátalja	38,4	352	36,7	179	40,2	173
Összesen	37,9	2193	36,3	1116	39,6	1068

⁹ A válaszadók számának összege a súlyozás következtében mutat eltérést.

A gyermekvállalási tervekre vonatkozó második kérdéscsoport részben a jövőben vállalt gyermekek számára vonatkozott, részben pedig az ideális gyermekszámra. A megszületett, a tervezett és az ideálisnak tartott gyermekszámot nemek, korcsoportok, iskolai végzettség és országok szempontjából vizsgáltuk. Nemek szerinti bontásban sem a meglévő, sem a tervezett, sem az ideálisnak tartott gyermekszám nem mutat szignifikáns különbséget. Az átlagos gyermek-

szám a gyermekkel rendelkezők között az adatbázisban 1,82 (Erdély 1,83, Felvidék 1,85, Vajdaság 1,72, Kárpátalja 1,87). Nincs ebben a tekintetben szignifikáns különbség az egyes országok között sem. Ugyanakkor mind a megszületett, mind a tervezett, mind pedig az ideálisnak gondolt gyermekszám szignifikáns különbséget mutat életkori csoportok és iskolai végzettség szerint (4. és 5. táblázat).

4. táblázat: Meglévő, tervezett és ideális gyermekszám korcsoportok szerinti átlaga

Korcsoport	Meglévő gyermekek		Tervezett gyermekek		Ideálisnak gondolt	
	átlagos száma	válaszadók száma	átlagos száma	válaszadók száma	átlagos gyermek-szám	válaszadók száma
18-29 éves	1,36	154	2,21	620	2,33	833
30-39 éves	1,77	542	2,02	231	2,42	780
40-49 éves	1,95	756	1,61	53	2,44	859
Összesen	1,82	1452	2,12	904	2,40	2472

A már megszületett és a tervezett gyermekek összefüggésében az életkorban előre haladva nő a gyermekek átlagos száma, azaz az idősebb korosztályba tartozóknak átlagosan több gyermekük van (4. táblázat). A tervezett gyermekek számára vonatkozó kérdést (Szeretne Ön gyereket vállalni a jövőben?) azoknak tettük fel, akiknek a kérdezés időpontjában még nem volt gyermekük. A válaszokból kiderült, hogy még

a gyermektelen, 40 fölötti korosztálytól sem idegen a gyermekvállalás gondolata. Az idősebb, de még propagatív korban lévő generáció valamivel magasabb gyermekszámot gondol ideálisnak, mint a fiatalabb korosztályok.

Ugyancsak szignifikáns eredményeket kapunk, ha a megszületett, a tervezett és az ideális gyermekszámot a megkérdezettek iskolai végzettségével hasonlítjuk össze (5. táblázat).

5. táblázat: Meglévő, tervezett és ideális gyermekszám átlaga iskolai végzettség szerint ¹⁰

Iskolai végzettség	Meglévő gyermekek		Tervezett gyermekek		Ideálisnak gondolt	
	átlagos száma	válaszadók száma	átlagos száma	válaszadók száma	átlagos gyermek-szám	válaszadók száma
Alapfok vagy kevesebb ^{a)}	2,22	160	2,13	95	2,56	267
Középfok érettségi nélkül ^{b)}	1,75	283	1,92	113	2,26	408

¹⁰ a) Általános iskola vagy kevesebb, illetve nem járt iskolába. b) Szakmunkásképző. c) Szakközépiskolai érettségi; elméleti líceumi/gimnáziumi érettségi; posztliceális, középiskola utáni szakképzés (nem főiskola!). d) Főiskola, egyetem, egyetem utáni képzés (PhD).

Iskolai végzettség	Meglévő gyermekek		Tervezett gyermekek		Ideálisnak gondolt	
	átlagos száma	válaszadók száma	átlagos száma	válaszadók száma	átlagos gyermek-szám	válaszadók száma
Érettségi és utáni szakképzés ^{c)}	1,76	664	2,12	447	2,34	1182
Felsőfok ^{d)}	1,82	340	2,23	247	2,53	609
Összesen	1,82	1447	2,12	901	2,40	2465

Észrevehető az ún. U alakú görbe a megszületett gyermekek és az iskolai végzettség kapcsolatában, bár ez más lefutású, mint amilyen a magyarországi népszámlálások alapján megismerhető. A gyermekszám átlaga a legalacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkezők esetében a legmagasabb, viszont a diplomások, ellentétben a magyarországi adatokkal, mindjárt ezután következnek, és ez a sorrend megmarad az ideálisnak gondolt gyermekszám tekintetében is, a tervezett gyermekek átlagos száma tekintetében pedig éppen a felsőfokú végzettségűek esetében a legmagasabb.

Régiós összehasonlításban az átlagos gyermekszám a gyermekkel rendelkezők körében legma-

gasabb Kárpátalján 1,87-es átlaggal és legalacsonyabb Vajdaságban 1,72-es átlaggal. A tervezett gyermekszám átlagosan 2,12, míg az ideális gyerekszám átlagosan 2,4.

Régióként megfigyelhető különbségek: az ideális gyermekszámot Erdélyben (2,45) határozták meg a legmagasabb, míg Felvidéken (2,25) a legalacsonyabb értékben. A meglévő gyermekek száma Kárpátalján a legmagasabb (1,87) és Vajdaságban a legalacsonyabb (1,72). A tervezett gyermekszám tekintetében Kárpátalján szeretnék a legtöbb gyermeket (2,29), Felvidéken pedig a legkevesebbet (2,08), de összességében az értékek mindenhol meghaladják a népesség újratermelődéséhez szükséges 2-es számot.

6. táblázat: Az ideális gyermekszám átlaga országok szerint

		Ideális	Jelenlegi	Tervezett
		gyermekszám		
Erdély	Átlag	2,45	1,83	2,10
	Válaszadók száma	1254	739	425
Felvidék	Átlag	2,25	1,85	2,08
	Válaszadók száma	471	272	177
Vajdaság	Átlag	2,38	1,72	2,16
	Válaszadók száma	373	175	158

		Ideális	Jelenlegi	Tervezett
		gyermekszám		
Kárpátalja	Átlag	2,43	1,87	2,29
	Válaszadók száma	376	302	115
Összesen	Átlag	2,40	1,82	2,12
	Válaszadók száma	2479	1488	875

Megkérdeztük azoktól, akiknek van gyermekük (és csak azoktól), hogy terveztek-e még gyermeket a meglévőkön kívül. Az egygyermekesek 40%-a, a kétgyermekesek 20,8%-a és

a nagycsaládosok 12,2%-a is úgy nyilatkozott, hogy még szeretett volna gyermeket, de ez valamilyen akadályok miatt nem valósult meg. (7. táblázat).

7. táblázat: Meglévő saját gyermekek száma és a további gyermekek tervezése a gyermekkel rendelkezők körében

Saját gyermekeinek a száma	Tervez-e még gyereket			Összesen
	igen, tervezett, de végül nem úgy alakult	igen, jelenleg gyermeket vár	nem tervezett, nem lehetett több	
	%			
Egy gyermek	40,0%	6,6%	53,4%	100,0%
Két gyermek	20,8%	2,4%	76,7%	100,0%
Három vagy több gyermek	12,2%	1,1%	86,7%	100,0%
Összesen	26,4%	3,7%	69,9%	100,0%

A gyermekvállalás tényezői és elmaradásának okai

A gyermekvállalással összefüggő harmadik kérdéscsoport az okokat keresi: a gyerekesek esetében, hogy miért vállalt gyermeket és miért nem született több; a gyermektelenek esetében pedig, hogy mi segítené a gyermekvállaláshoz, miért nem szeretne gyermeket, illetve

ha mégis születne, az milyen hatással lenne rá. A vizsgálat célja annak feltárása volt, hogy milyen tényezők játszottak szerepet a gyermekvállalási döntésben. Az egyes kérdések négyfokú skálán mérték a tényezők erősségét.

A gyermekvállalási döntésben mennyire játszott szerepet	Válaszok átlaga 1-4-ig skálán
5. Volt megfelelő partnere?	2,98
6. Lakáskörülményei?	2,17
7. Partner egészségügyi állapota?	2,13
4. Az Ön egészségügyi állapota?	2,04
1. Az ön anyagi helyzete?	1,86
3. Partner munkája?	1,85
2. Az Ön munkája?	1,84
9. Az, hogy Ön elmehetett szülési (gyermeknevelési) szabadságra?	1,71
10. Az, hogy a párja elmehetett szülési (gyermeknevelési) szabadságra?	1,55
8. Az, hogy volt bölcsőde, óvoda a közelben?	1,5

9. táblázat: Gyermekvállalás elmaradásának okai a gyermekesek körében férfi és nő bontásban

Okok	Nő		Férfi		Összesen		Az összes igen válasz megoszlása az egyes okok szerint (%)
	válaszok száma	aránya (%)	válaszok száma	aránya (%)	válaszok száma	aránya (%)	
	az egyes okokra adott összes igen válaszok között						
1 ennyi gyereket szeretett volna, és nem többet	484	57,2	362	42,8	846	100,0	32,9
2 sosem szeretett volna gyereket	23	52,1	21	47,9	43	100,0	1,7
3 anyagilag nem engedheték meg maguknak	111	54,6	92	45,4	203	100,0	7,9
4 lakáshelyzetük nem volt megfelelő	118	48,1	127	51,9	245	100,0	9,5
5 meg akarta őrizni szabadidejét, nyugalját	108	47,8	118	52,2	227	100,0	8,8
6 a terhesség, szülés sok nehézséggel jár	169	64,1	95	35,9	264	100,0	10,2
7 a gyerekgondozással járó fizikai, idegi megterhelés miatt	139	65,5	73	34,5	213	100,0	8,2

Okok	Nő		Férfi		Összesen		Az összes igen válasz megoszlása az egyes okok szerint (%)
	válaszok száma	aránya (%)	válaszok száma	aránya (%)	válaszok száma	aránya (%)	
	az egyes okokra adott összes igen válaszok között						
8 szakmai fejlődését hátrál-tatta volna	103	56,1	81	43,9	183	100,0	7,1
9 gyermek mellett nehezeb-ben kapott volna munkát	85	59,6	57	40,4	142	100,0	5,5
10 a saját vagy férje/élettár-sa egészségi állapota miatt	96	49,6	97	50,4	193	100,0	7,5
11 házasságát (párkapcso-latát) nem érezte elég sta-bilnak	122	47,9	132	52,1	254	100,0	9,8
12 nem volt megfelelő csalá-di háttér, segítség (nem volt kire bízni a gyereket)	99	52,5	89	47,5	188	100,0	7,3
13 nem tartotta megfelle-lőnek az állami támogatást	146	51,1	140	48,9	285	100,0	11,0
14 nem tartotta kielégítőnek a kisgyermekkor-i ellátórendszereket (pl. bölcsődék, védőnői hálózat hiánya)	79	54,9	64	45,1	143	100,0	5,5
15 túl idősnek tartotta magát (férjét/élettársát)	96	60,2	64	39,8	160	100,0	6,2
16 bizonytalannak gondolta a jövőt	220	51,9	204	48,1	424	100,0	16,5
17 a szülők, rokonok befolyásolták	49	51,0	47	49,0	96	100,0	3,7
18 férje/élettársa nem akarta, ellenezte	64	38,0	105	62,0	170	100,0	6,6
Összes válasz (db)	2311	54,0	1968	46,0	4279	100,0	
Válaszolók száma (fő)	901	52,8	804	47,2	1705	100,00	

A gyermekesek körében a további gyermekek elsősorban azért nem születtek meg, mert a szülők a meglévőkkel elérték a gyermekvállalási céljaikat (9. táblázat). A jövő megítélése meghatározó: a bizonytalan jövőt, mint a gyermekvállalás elmaradásának okát a megkérdezettek a második helyre sorolták. Harmadik leginkább megjelölt tényező, az állami támogatások elégtelenségére utalt. Ennek a válasznak a pozíciója az állami támogatás, az anyagi elismerés fontosságára utal.

A férfiak és a nők részben eltérő okokat említene a gyermekvállalás elmaradásának tényezői között: a nők legnagyobb részt a gyermekgondozással járó megterhelést, a várandósság, a szülés nehézségeit és az életkor előrehaladását jelölték meg leggyakrabban, míg a férfiak társuk ellenkezését, szabadidejük megőrzését és párkapcsolatuk stabilitásának elvesztését említették leginkább.

A gyermektelenektől azt kérdezték meg, hogy mi segítené őket a gyermekvállaláshoz.

Azok, akiknek nincs gyermekük, a gyermek-

vállaláshoz legfontosabbnak a stabil párkapcsolatot, a munkahelyet és a megfelelő lakáskörülményeket választották leggyakrabban. Különbség mutatkozik az egyes korcsoportok között: a legfiatalabbak a lakáskörülményeket jelölték legnagyobb arányban, a 30-39 évesek között kiugró az egészségi problémák megszűnésének feltétele, a legidősebb 40-49 éveseknél az államtól várt anyagi támogatások gyakorisága a legkiemelkedőbb.

A gyermekkel nem rendelkezőktől azt is megkérdezték, hogy ha nem szeretnének gyermeket vállalni, annak mi az oka. A gyermekvállalást leginkább a stabil párkapcsolat hiánya akadályozza, ezután az életkor és az anyagi problémák következnek. A gyermekvállalás elmaradásában a meddőségnek is szerepe is lehet a közismert okok mellett, mint pl. az anyagiak, vagy lakásproblémák.

A gyermekteleneket arról is kérdezték, mit gondolnak, milyen hatással lehet életük egyes területeire a gyermekvállalás (10. táblázat).

10. táblázat: Gyermekvállalás hatásairól alkotott vélemények a gyermektelenek közt, nemenként (%) ¹²

A gyermek születésének hatása egyes területeken	Rontaná	Változatlanul hagyná	Javítaná	Összesen
Nők				
1. a munkahelyi kilátásaira	35,7	59,7	4,6	100,0
2. az anyagi helyzetére	45,2	52,0	2,8	100,0
3. a szexuális életére	22,8	69,8	7,4	100,0
4. a környezete, a barátai Önről alkotott véleményére	13,6	58,4	28,0	100,0
5. arra, hogy boldog és elégedett legyen az életében	7,0	30,2	62,8	100,0
6. HA VAN: Ön és a partnere közötti kapcsolatra	6,6	37,2	56,2	100,0
7. HA VAN: a partnere munkahelyi kilátásaira	9,3	80,3	10,4	100,0
8. arra, hogy idős korban mennyire fogja biztonságban érezni magát	3,7	34,0	62,3	100,0
9. HA VAN: az Ön és szülei közötti kapcsolatra	7,6	50,7	41,7	100,0

A gyermek születésének hatása egyres területeken	Rontaná	Változatlanul hagyná	Javítaná	Összesen
	Nők			
10. arra, hogy élete harmonikus legyen	8,8	35,2	56,0	100,0
11. arra, hogy szabadon megtehesse, amit akar	39,1	48,2	12,7	100,0
	Férfiak			
1. a munkahelyi kilátásaira	17,3	73,8	8,9	100,0
2. az anyagi helyzetére	49,3	44,0	6,7	100,0
3. a szexuális életére	23,1	65,6	11,3	100,0
4. a környezete, a barátai Önről alkotott véleményére	8,8	52,9	38,4	100,0
5. arra, hogy boldog és elégedett legyen az életében	3,9	25,0	71,1	100,0
6. HA VAN: Ön és a partnere közötti kapcsolatra	4,9	34,6	60,5	100,0
7. HA VAN: a partnere munkahelyi kilátásaira	29,8	60,5	9,7	100,0
8. arra, hogy időskorban mennyire fogja biztonságban	2,6	30,0	67,4	100,0
9. HA VAN: az Ön és szülei közötti kapcsolatra	5,5	45,7	48,8	100,0
10. arra, hogy élete harmonikus legyen	6,1	33,1	60,7	100,0
11. arra, hogy szabadon megtehesse, amit akar	38,4	50,5	11,1	100,0

A férfiak és nők körében a gyermekvállalás hatásának nem egységes a megítélése. A nők inkább számítanak a munkahelyi kilátásaik romlására, a férfiak pedig nagyobb arányban

gondolják, hogy javulni fog a boldogságuk és elégedettségük, jobb lesz a róluk alkotott vélemény és a szüleikkel való kapcsolat.

¹¹ Egy válaszadó több választ is megjelölhetett, ezért a válaszok száma több, mint a válaszadóké.

Összefoglalás

A Nemzetpolitikai Kutatóintézet (NPKI) és a KINCS együttműködésében, a Külhoni Családok Éve (2018) program keretében Kárpátalján, Vajdaságban, Felvidéken és Erdélyben végezett reprezentatív felmérést a magyar családok párkapcsolatokkal, családformákkal és a gyermekvállalással kapcsolatos attitűdjeiről. Fentiekben a családtervezésre, gyermeknevelésre vonatkozó kérdésekre adott válaszokat elemeztük, ami hozzájárult a határon túli magyar családok jobb megismeréséhez, és bővíti a gyermekvállalással, annak tervezésével kapcsolatos ismereteinket.

A határon túli nagyrégiókban a gyermekvállalással kapcsolatos attitűdök általában hasonlóak a hazai, közép-európai tendenciához. A tradicionális felfogás inkább Kárpátaljára és Erdélyre jellemző, míg a kevésbé tradicionális a Felvidékre és a Vajdaságra.

Az első gyermek vállalásának ideális életkorát átlagosan a nőknél 25,5, a férfiaknál 28,4 évben határozták meg, Kárpátalján úgy gondolják, hogy ennél fiatalabb korban, míg Felvidéken ennél magasabb korban érdemes szülővé válni. Az átlagos gyerekszám a gyermekkel rendelkezők körében átlagosan 1,8 a mintában (legmagasabb Kárpátalján 1,87-es átlaggal, legala-

csonyabb Vajdaságban 1,72-es átlaggal), a tervezett gyermekszám átlagosan 2,12, az ideális gyerekszám átlagosan 2,4.

Régióként megfigyelhetők különbségek: az ideális gyermekszámot Erdélyben (2,45) határozták meg a legmagasabb, míg Felvidéken (2,25) a legalacsonyabb értékben. A meglévő gyermekek száma Kárpátalján a legmagasabb (1,87) és Vajdaságban a legalacsonyabb (1,72). A tervezett gyermekszám tekintetében Kárpátalján szeretnék a legtöbb gyermeket (2,29), Felvidéken pedig a legkevesebbet (2,08), de összességében az értékek mindenhol meghaladják a népesség újratermelődéséhez szükséges 2-es számot.

A gyermekvállaláshoz a legfontosabbnak a stabil és kielégítő párkapcsolatot, munkahelyet és a megfelelő lakáskörülményeket választották legnagyobb arányban. A lakáskörülményeket a fiatalabbak, míg az államtól várt anyagi támogatásokat az idősebbek említették gyakrabban. A gyermekvállalás hatásaként a nők inkább számítanak a munkahelyi kilátásaik romlására, a férfiak viszont nagyobb arányban gondolják, hogy javulni fog a boldogságuk és elégedettségük gyermekük születésével.